Grænlendinga saga

Index

Grænlendinga saga

1. kafli - Fundið og byggt Grænland.

Þorvaldur hét maður, sonur Ásvalds Úlfssonar, Öxna-Þórissonar. Þorvaldur og Eiríkur hinn rauði, sonur hans, fóru af Jaðri til Íslands fyrir víga sakir. Þá var víða byggt Ísland. Þeir bjuggu fyrst að Dröngum á Hornströndum. Þar andaðist Þorvaldur.

Eiríkur fekk þá Þjóðhildar, dóttur Jörundar Úlfssonar og Þorbjargar knarrarbringu, er þá átti Þorbjörn hinn haukdælski. Réðst Eiríkur þá norðan og bjó á Eiríksstöðum hjá Vatnshorni. Sonur Eiríks og Þjóðhildar hét Leifur.

Enn eftir víg Eyjólfs saurs og Hólmgöngu-Hrafns var Eiríkur gerður brott úr Haukadal. Fór hann vestur til Breiðafjarðar og bjó í Öxney á Eiríksstöðum.

Hann léði Þorgesti á Breiðabólstað setstokka og náði eigi, er hann kallaði til. Það an af gerðust deilur og bardagar með þeim Þorgesti, sem segir í sögu Eiríks. Styrr Þorgrímsson veitti Eiríki að málum og Eyjólfur úr Svíney, og synir Þorbrands úr Álftafirði og Þorbjörn Vífilsson. En Þorgestlingum veittu synir Þórðar Gellis ok Þorgeir úr Hítardal.

Eiríkur varð sekur á Þórsnessþingi. Bjó Eiríkur þá skip sitt til hafs í Eiríksvogi. En er hann var búinn, fylgdu þeir Styrr honum út um eyjar. Eiríkur sagði þeim, að hann ætlaði at leita lands þess, er Gunnbjörn, sonur Úlfs kráku, sá, er hann rak vestur um haf, þá er hann fann Gunnbjarnarsker. Kveðst hann aftur mundu leita til vina sinna, ef hann fyndi landið.

Eiríkur sigldi undan Snæfellsjökli. Hann fann landið, og kom utan að því, þar sem hann kallaði Miðjökul. Sá heitir nú Bláserkur. Hann fór þá þaðan suður með landinu at leita, ef þaðan væri byggjandi landið.

Hann var hinn fyrsta vetur í Eiríksey, nær miðri hinni eystri byggð. Um vorið eftir fór hann til Eiríksfjarðar og tók sér þar bústað. Hann fór það sumar í hina vestri óbyggð og gaf víða örnefni. Hann var annan vetur í Hólmum við Hvarfsgnípu, en hið þriðja sumar fór allt norður til Snæfells og inn í Hrafnsfjörð. Þá kvaðst hann kominn fyrir botn Eiríksfjarðar. Hvarf hann þá aftur og var hinn þriðja vetur í Eiríksey fyrir mynni Eiríksfjarðar.

Eftir um sumarið fór hann til Íslands og kom skipi sínu í Breiðafjörð. Hann kallaði land það, er hann hafði fundið, Grænland, því að hann kvað það mundu fýsa menn þangað, ef landið héti vel. Eiríkur var á Íslandi um veturinn, en um sumarið eftir fór hann að byggja landið. Hann bjó í Brattahlíð í Eiríksfirði.

Svo segja fróðir menn, að á því sama sumri, er Eiríkur rauði fór að byggja Grænland, þá fór hálfur þriði tugur skipa úr Breiðafirði og Borgarfirði, en fjórtán komust út þangað. Sum rak aftur, en sum týndust. Það var fimmtán vetrum fyrr en kristni var lögtekin á Íslandi. Á því sama sumri fór utan Friðrekur biskup og Þorvaldur Koðránsson.

Þessir menn námu land á Grænlandi, er þá fóru út með Eiríki: Herjólfur Herjólfsfjörð, - hann bjó á Herjólfsnesi, - Ketill Ketilsfjörð, Hrafn Hrafnsfjörð, Sölvi Sölvadal, Helgi Þorbrandsson Álftafjörð, Hafgrímur Hafgrímsfjörð og Vatnahverfi, Arnlaugur Arnlaugsfjörð. En sumir fóru til Vestribyggðar.

2. kafli - Bjarni Herjólfsson leitar Grænlands.

Herjúlfur var Bárðarson Herjúlfssonar. Hann var frændi Ingólfs landnámamanns. Þeim Herjúlfi gaf Ingólfur land á milli Vogs og Reykjaness. Herjúlfur bjó fyrst á Drepstokki. Þorgerður hét kona hans en Bjarni son þeirra og var hinn efnilegsti maður. Hann fýstist utan þegar á unga aldri. Varð honum gott bæði til fjár og mannvirðingar og var sinn vetur hvort, utan lands eða með föður sínum. Brátt átti Bjarni skip í förum. Og hinn síðasta vetur er hann var í Noregi þá brá Herjúlfur til Grænlandsferðar með Eiríki og brá búi sínu. Með Herjúlfi var á skipi suðureyskur maður, kristinn, sá er orti Hafgerðingadrápu. Þar er þetta stef í:

Mínar bið eg að munka reyni
meinalausan farar beina,
heiðis haldi hárrar foldar
hallar drottinn yfir mér stalli.

Herjúlfur bjó á Herjúlfsnesi. Hann var hinn göfgasti maður.

Eiríkur rauði bjó í Brattahlíð. Hann var þar með mestri virðingu og lutu allir til hans. Þessi voru börn Eiríks: Leifur, Þorvaldur og Þorsteinn en Freydís hét dóttir hans. Hún var gift þeim manni er er Þorvarður hét og bjuggu þau í Görðum þar sem nú er biskupsstóll. Hún var svarri mikill en Þorvarður var lítilmenni. Var hún mjög gefin til fjár.

Heiðið var fólk á Grænlandi í þann tíma.

Það sama sumar kom Bjarni skipi sínu á Eyrar er faðir hans hafði brott siglt um vorið. Þau tíðindi þóttu Bjarna mikil og vildi eigi bera af skipi sínu. Þá spurðu hásetar hans hvað er hann bærist fyrir en hann svaraði að hann ætlaði að að halda siðvenju sinni og þiggja að föður sínum veturvist "og vil eg halda skipinu til Grænlands ef þér viljið mér fylgd veita"

Allir kváðust hans ráðum fylgja vilja.

Þá mælti Bjarni: "Óviturleg mun þykja vor ferð þar sem engi vor hefir komið í Grænlandshaf."

En þó halda þeir nú í haf þegar þeir voru búnir og sigldu þrjá daga þar til er landið var vatnað en þá tók af byrina og lagði á norrænur og þokur og vissu þeir eigi hvert að þeir fóru og skipti það mörgum dægrum.

Eftir það sáu þeir sól og máttu þá deila áttir, vinda nú segl og sigla þetta dægur áður þeir sáu land og ræddu um með sér hvað landi þetta mun vera en Bjarni kveðst hyggja að það mundi eigi Grænland.

Þeir spyrja hvort hann vill sigla að þessu landi eða eigi.

"Það er mitt ráð að sigla í nánd við landið."

Og svo gera þeir og sáu það brátt að landið var ófjöllótt og skógi vaxið og smár hæðir á landinu og létu landið á bakborða og létu skaut horfa á land.

Síðan sigla þeir tvö dægur áður þeir sáu land annað.

Þeir spyrja hvort Bjarni ætlaði það enn Grænland.

Hann kvaðst eigi heldur ætla þetta Grænland en hið fyrra "því að jöklar eru mjög miklir sagðir á Grænlandi"

Þeir nálguðust brátt þetta land og sáu það vera slétt land og viði vaxið. Þá tók af byr fyrir þeim. Þá ræddu hásetar það að þeim þótti það ráð að taka það land en Bjarni vill það eigi. Þeir þóttust bæði þurfa við og vatn.

"Að öngu eruð þér því óbirgir" segir Bjarni en þó fékk hann af því nokkuð ámæli af hásetum sínum.

Hann bað þá vinda segl og svo var gert og settu framstafn frá landi og sigla í haf útsynningsbyr þrjú dægur og sáu þá landið þriðja. En það land var hátt og fjöllótt og jökull á.

Þeir spyrja þá ef Bjarni vildi að landi láta þar en hann kvaðst eigi það vilja "því að mér líst þetta land ógagnvænlegt."

Nú lögðu þeir eigi segl sitt, halda með landinu fram og sáu að það var eyland, settu enn stafn við því landi og héldu í haf hinn sama byr. En veður óx í hönd og bað Bjarni þá svipta og eigi sigla meira en bæði dygði vel skipi þeirra og reiða, sigldu nú fjögur dægur.

Þá sáu þeir land hið fjórða. Þá spurðu þeir Bjarna hvort hann ætlaði þetta vera Grænland eða eigi.

Bjarni svarar: "Þetta er líkast því er mér er sagt frá Grænlandi og hér munum vér að landi halda."

Svo gera þeir og taka land undir einhverju nesi að kveldi dags og var þar bátur á nesinu. En þar bjó Herjúlfur faðir Bjarna á því nesi og af því hefir nesið nafn tekið og er síðan kallað Herjúlfsnes. Fór Bjarni nú til föður síns og hættir nú siglingu og er með föður sínum meðan Herjúlfur lifði. Og síðan bjó hann þar eftir föður sinn.

3. kafli - Leifur fann Vínland hið góða.

Það er nú þessu næst að Bjarni Herjúlfsson kom utan af Grænlandi á fund Eiríks jarls og tók jarl við honum vel. Sagði Bjarni frá ferðum sínum er hann hafði lönd séð og þótti mönnum hann verið hafa óforvitinn er hann hafði ekki að segja af þeim löndum og fékk hann af því nokkuð ámæli.

Bjarni gerðist hirðmaður jarls og fór út til Grænlands um sumarið eftir. Var nú mikil umræða um landaleitan.

Leifur son Eiríks rauða úr Brattahlíð fór á fund Bjarna Herjúlfssonar og keypti skip að honum og réð til háseta svo að þeir voru hálfur fjórði tugur manna saman. Leifur bað föður sinn Eirík að hann mundi enn fyrir vera förinni.

Eiríkur taldist heldur undan, kveðst þá vera hniginn í aldur og kveðst minna mega við vosi öllu en var. Leifur kveður hann enn mundu mestri heill stýra af þeim frændum. Og þetta lét Eiríkur eftir Leifi og ríður heiman þá er þeir eru að því búnir og var þá skammt að fara til skipsins. Drepur hesturinn fæti, sá er Eiríkur reið, og féll hann af baki og lestist fótur hans.

Þá mælti Eiríkur "Ekki mun mér ætlað að finna lönd fleiri en þetta er nú byggjum vér. Munum vér nú ekki lengur fara allir samt."

Fór Eiríkur heim í Brattahlíð en Leifur réðst til skips og félagar hans með honum, hálfur fjóði tugur manna. Þar var suðurmaður einn í ferð er Tyrkir hét.

Nú bjuggu þeir skip sitt og sigldu í haf þá er þeir voru búnir og fundu þá það land fyrst er þeir Bjarni fundu síðast. Þar sigla þeir að landi og köstuðu akkerum og skutu báti og fóru á land og sáu þar eigi gras. Jöklar miklir voru allt hið efra en sem ein hella væri allt til jöklanna frá sjónum og sýndist þeim það land vera gæðalaust.

Þá mælti Leifur: "Eigi er oss nú það orðið um þetta land sem Bjarna að vér höfum eigi komið á landið. Nú mun eg gefa nafn landinu og kalla Helluland."

Síðan fóru þeir til skips. Eftir þetta sigla þeir í haf og fundu land annað, sigla enn að landi og kasta akkerum, skjóta síðan báti og ganga á landið. Það land var slétt og skógi vaxið og sandar hvítir víða þar sem þeir fóru og ósæbratt.

Þá mælti Leifur: "Af kostum skal þessu landi nafn gefa og kalla Markland."

Fóru síðan ofan aftur til skips sem fljótast.

Nú sigla þeir þaðan í haf landnyrðingsveður og voru úti tvö dægur áður þeir sáu land og sigldu að landi og komu að ey einni er lá norður af landinu og gengu þar upp og sáust um í góðu veðri og fundu það að dögg var á grasinu og varð þeim það fyrir að þeir tóku höndum sínum í döggina og brugðu í munn sér og þóttust ekki jafnsætt kennt hafa sem það var.

Síðan fóru þeir til skips síns og sigldu í sund það er lá milli eyjarinnar og ness þess er norður gekk af landinu, stefndu í vesturátt fyrir nesið. Þar var grunnsævi mikið að fjöru sjóvar og stóð þá uppi skip þeirra og var þá langt til sjóvar að sjá frá skipinu.

En þeim var svo mikil forvitni á að fara til landsins að þeir nenntu eigi þess að bíða að sjór félli undir skip þeirra og runnu til lands þar er á ein féll úr vatni einu. En þegar sjór féll undir skip þeirra þá tóku þeir bátinn og réru til skipsins og fluttu það upp í ána, síðan í vatnið og köstuðu þar akkerum og báru af skipi húðföt sín og gerðu þar búðir, tóku það ráð síðan að búast þar um þann vetur og gerðu þar hús mikil.

Hvorki skorti þar lax í ánni né í vatninu og stærra lax en þeir hefðu fyrr séð.

Þar var svo góður landskostur, að því er þeim sýndist, að þar mundi engi fénaður fóður þurfa á vetrum. Þar komu engi frost á vetrum og lítt rénuðu þar grös. Meira var þar jafndægri en á Grænlandi eða Íslandi. Sól hafði þar eyktarstað og dagmálastað um skammdegi.

En er þeir höfðu lokið húsgerð sinni þá mælti Leifur við föruneyti sitt: "Nú vil eg skipta láta liði voru í tvo staði og vil eg kanna láta landið og skal helmingur liðs vera við skála heima en annar helmingur skal kanna landið og fara eigi lengra en þeir komi heim að kveldi og skiljist eigi."

Nú gerðu þeir svo um stund. Leifur gerði ýmist, að hann fór með þeim eða var heima að skála.

Leifur var mikill maður og sterkur, manna skörulegastur að sjá, vitur maður og góður hófsmaður um alla hluti.

4. kafli - Leifur hinn heppni fann menn í skeri.

Á einhverju kveldi bar það til tíðinda að manns var vant af liði þeirra og var það Tyrkir suðurmaður. Leifur kunni því stórilla því að Tyrkir hafði lengi verið með þeim feðgum og elskað mjög Leif í barnæsku. Taldi Leifur nú mjög á hendur förunautum sínum og bjóst til ferðar að leita hans og tólf menn með honum.

En er þeir voru skammt komnir frá skála þá gekk Tyrkir í mót þeim og var honum vel fagnað.

Leifur fann það brátt að fóstra hans var skapgott. Hann var brattleitur og lauseygur, smáskitlegur í andliti, lítill vexti og vesallegur en íþróttamaður á alls konar hagleik.

Þá mælti Leifur til hans: "Hví varstu svo seinn fóstri minn og fráskili föruneytinu?"

Hann talaði þá fyrst lengi á þýsku og skaut marga vega augunum og gretti sig. En þeir skildu eigi hvað er hann sagði.

Hann mælti þá á norrænu er stund leið: "Eg var genginn eigi miklu lengra en þið. Kann eg nokkur nýnæmi að að segja. Eg fann vínvið og vínber."

"Mun það satt fóstri minn?" kvað Leifur.

"Að vísu er það satt," kvað hann, "því að eg var þar fæddur er hvorki skorti vínvið né vínber."

Nú sváfu þeir af þá nótt en um morguninn mælti Leifur við háseta sína: "Nú skal hafa tvennar sýslur fram og skal sinn dag hvort, lesa vínber eða höggva vínvið og fella mörkina svo að það verði farmur til skips míns."

Og þetta var ráðs tekið.

Svo er sagt að eftirbátur þeirra var fylltur af vínberjum.

Nú var hogginn farmur á skipið.

Og er vorar þá bjuggust þeir og sigldu burt og gaf Leifur nafn landinu eftir landkostum og kallaði Vínland, sigla nú síðan í haf og gaf þeim vel byri þar til er þeir sáu Grænland og fjöll undir jöklum.

Þá tók einn maður til máls og mælti við Leif: "Hví stýrir þú svo mjög undir veður skipinu?"

Leifur svaraði: "Eg hygg að stjórn minni en þó enn að fleira. Eða hvað sjáið þér til tíðinda?"

Þeir kváðust ekki sjá það er tíðindum sætti.

"Eg veit eigi, "segir Leifur, "hvort eg sé skip eða sker."

Nú sjá þeir og kváðu sker vera. Hann sá því framar en þeir að hann sá menn í skerinu.

"Nú vil eg að vér beitum undir veðrið, "segir Leifur, "svo að vér náum til þeirra ef menn eru þurftugir að ná vorum fundi og er nauðsyn á að duga þeim. En með því að þeir séu eigi friðmenn þá eigum vér allan kost undir oss en þeir ekki undir sér."

Nú sækja þeir undir skerið og lægðu segl sitt, köstuðu akkeri og skutu litlum báti öðrum er þeir höfðu haft með sér. Þá spurði Leifur hver þar réði fyrir liði.

Sá kveðst Þórir heita og vera norænn maður að kyni "eða hvert er þitt nafn?"

Leifur segir til sín.

"Ertu son Eiríks rauða úr Brattahlíð?" segir hann.

Leifur kvað svo vera: "Nú vil eg, "segir Leifur, "bjóða yður öllum á mitt skip og fémunum þeim er skipið má við taka."

Þeir þágu þann kost og sigldu síðan til Eiríksfjarðar með þeim farmi þar til er þeir komu til Brattahlíðar, báru farminn af skipi. Síðan bauð Leifur Þóri til vistar með sér og Guðríði konu hans og þrem mönnum öðrum en fékk vistir öðrum hásetum, bæði Þóris og sínum félögum. Leifur tók fimmtán menn úr skerinu. Hann var síðan kallaður Leifur hinn heppni. Leifi varð nú bæði gott til fjár og mannvirðingar.

Þann vetur kom sótt mikil í lið Þóris og andaðist hann Þórir og mikill hluti liðs hans. Þann vetur andaðist og Eiríkur rauði.

Nú var umræða mikil um Vínlandsför Leifs og þótti Þorvaldi bróður hans of óvíða kannað hafa verið landið.

Þá mælti Leifur við Þorvald: "Þú skalt fara með skip mitt bróðir ef þú vilt til Vínlands og vil eg þó að skipið fari áður eftir viði þeim er Þórir átti í skerinu."

Og svo var gert.

5. kafli - Þorvaldur Eiríksson fór til Vínlands.

Nú bjóst Þorvaldur til þeirrar ferðar með þrjá tigi manna með umráði Leifs bróður síns. Síðan bjuggu þeir skip sitt og héldu í haf og er engi frásögn um ferð þeirra fyrr en þeir koma til Vínlands til Leifsbúða og bjuggu þar um skip sitt og sátu um kyrrt þann vetur og veiddu fiska til matar sér.

En um vorið mælti Þorvaldur að þeir skyldu búa skip sitt og skyldi eftirbátur skipsins og nokkurir menn með fara fyrir vestan landið og kanna þar um sumarið. Þeim sýndist landið fagurt og skógótt, og skammt milli skógar og sjóvar, og hvítir sandar. Þar var eyjótt mjög og grunnsævi mikið.

Þeir fundu hvergi mannavistir né dýra en í eyju einni vestarlega fundu þeir kornhjálm af tré. Eigi fundu þeir fleiri mannaverk og fóru aftur og komu til Leifsbúða að hausti.

En að sumri öðru fór Þorvaldur fyrir austan með kaupskipið og hið nyrðra fyrir landið. Þá gerði að þeim veður hvasst fyrir andnesi einu og rak þá þar upp og brutu kjölinn undan skipinu og höfðu þar langa dvöl og bættu skip sitt.

Þá mælti Þorvaldur við förunauta sína: "Nú vil eg að vér reisum hér upp kjölinn á nesinu og köllum Kjalarnes."

Og svo gerðu þeir.

Síðan sigla þeir þaðan í braut og austur fyrir landið og inn í fjarðarkjafta þá er þar voru næstir og að höfða þeim er þar gekk fram. Hann var allur skógi vaxinn. Þá leggja þeir fram skip sitt í lægi og skjóta bryggjum á land og gengur Þorvaldur þar á land upp með alla förunauta sína.

Hann mælti þá: "Hér er fagurt og hér vildi eg bæ minn reisa."

Ganga síðan til skips og sjá á sandinum inn frá höfðanum þrjár hæðir og fóru til þangað og sjá þar húðkeipa þrjá og þrjá menn undir hverjum. Þá skiptu þeir liði sínu og höfðu hendur á þeim öllum nema einn komst í burt með keip sinn. Þeir drepa hina átta og ganga síðan aftur á höfðann og sjást þar um og sjá inn í fjörðinn hæðir nokkurar og ætluðu þeir það vera byggðir.

Eftir það sló á þá höfga svo miklum að þeir máttu eigi vöku halda og sofna þeir allir. Þá kom kall yfir þá svo að þeir vöknuðu allir.

Svo segir kallið: "Vaki þú Þorvaldur og allt föruneyti þitt ef þú vilt líf þitt hafa og far þú á skip þitt og allir menn þínir og farið frá landi sem skjótast."

Þá fór innan eftir firðinum ótal húðkeipa og lögðu að þeim.

Þorvaldur mælti þá: "Vér skulum færa út á borð vígfleka og verjast sem best en vega lítt í mót."

Svo gera þeir en Skrælingjar skutu á þá um stund en flýja síðan í burt sem ákafast hver sem mátti.

Þá spurði Þorvaldur menn sína ef þeir væru nokkuð sárir. Þeir kváðust eigi sárir vera.

"Ég hef fengið sár undir hendi", segir hann, "og fló ör milli skipborðsins og skjaldarins undir hönd mér og er hér örin, en mun mig þetta til bana leiða. Nú ræð ég að þér búið ferð yðra sem fljótast aftur á leið en þér skuluð færa mig á höfða þann er mér þótti byggilegast vera. Má það vera að mér hafi satt á munn komið að eg muni þar búa á um stund. Þar skuluð þér mig grafa og setja krossa að höfði mér og að fótum og kallið það Krossanes jafnan síðan."

Grænland var þá kristnað en þó andaðist Eiríkur rauði fyrir kristni.

Nú andaðist Þorvaldur en þeir gerðu allt eftir því sem hann hafði mælt og fóru síðan og hittu þar förunauta sína og sögðu hvorir öðrum slík tíðindi sem vissu og bjuggu þar þann vetur og fengu sér vínber og vínvið til skips síns.

Nú búast þeir þaðan um vorið eftir til Grænlands og komu skipi sínu í Eiríksfjörð og kunnu Leifi að segja mikil tíðindi.

6. kafli - Þorsteinn Eiríksson andast í Vestribyggð.

Það hafði gerst til tíðinda meðan á Grænlandi að Þorsteinn í Eiríksfirði hafði kvongast og fengið Guðríðar Þorbjarnardóttur er átt hafði Þórir austmaður er fyrr var frá sagt.

Nú fýstist Þorsteinn Eiríksson að fara til Vínlands eftir líki Þorvalds bróður síns og bjó skip hið sama og valdi hann lið að afli og vexti og hafði með sér hálfan þriðja tug manna og Guðríði konu sína og sigla í haf þegar þau eru búin og úr landsýn. Þau velkti úti allt sumarið og vissu eigi hvar þau fóru.

Og er vika var af vetri þá tóku þeir land í Lýsufirði á Grænlandi í hinni vestri byggð. Þorsteinn leitaði þeim um vistir og fékk vistir öllum hásetum sínum. En hann var vistlaus og kona hans. Nú voru þau eftir að skipi tvö nokkurar nætur. Þá var enn ung kristni á Grænlandi.

Það var einn dag að menn komu að tjaldi þeirra snemma. Sá spurði er fyrir þeim var hvað manna væri í tjaldinu.

Þorsteinn svarar: "Tveir menn," segir hann, "eða hver spyr að?"

"Þorsteinn heiti eg og er eg kallaður Þorsteinn svartur. En það er erindi mitt hingað að eg vil bjóða ykkur báðum hjónum til vistar til mín."

Þorsteinn kveðst vilja hafa umræði konu sinnar en hún bað hann ráða og nú játar hann þessu.

"Þá mun eg koma eftir ykkur á morgun með eyki því að mig skortir ekki til að veita ykkur vist en fásinni er mikið með mér að vera því að tvö erum við þar hjón því að eg er einþykkur mjög. Annan sið hefi eg og en þér hafið og ætla eg þann þó betra er þér hafið."

Nú kom hann eftir þeim um morguninn með eyki og fóru þau með Þorsteini svarta til vistar og veitti hann þeim vel.

Guðríður var sköruleg kona að sjá og vitur kona og kunni vel að vera með ókunnugum mönnum.

Það var snemma vetrar að sótt kom í lið Þorsteins Eiríkssonar og önduðust þar margir förunautar.

Þorsteinn bað gera kistur að líkum þeirra er önduðust og færa til skips og búa þar um "því að eg vil láta flytja til Eiríksfjarðar að sumri öll líkin."

Nú er þess skammt að bíða að sótt kemur í híbýli Þorsteins og tók kona hans sótt fyrst er hét Grímhildur. Hún var ákaflega mikil og sterk sem karlar en þó kom sóttin henni undir. Og brátt eftir það tók sóttina Þorsteinn Eiríksson og lágu þau bæði senn og andaðist Grímhildur kona Þorsteins svarta.

En er hún var dauð þá gekk Þorsteinn fram úr stofunni eftir fjöl að leggja á líkið.

Guðríður mælti þá: "Vertu litla hríð í brott Þorsteinn minn," segir hún.

Hann kvað svo vera skyldu.

Þá mælti Þorsteinn Eiríksson: "Með undarlegum hætti er nú um húsfreyju vora því að nú örglast hún upp við ölnboga og þokar fótum sínum frá stokki og þreifar til skúa sinna."

Og í því kom Þorsteinn bóndi inn og lagðist Grímhildur niður í því og brakaði þá í hverju tré í stofunni. Nú gerir Þorsteinn kistu að líki Grímhildar og færði í brott og bjó um. Hann var bæði mikill maður og sterkur og þurfti hann þess alls áður hann kom henni burt af bænum.

Nú elnaði sóttin Þorsteini Eiríkssyni og andaðist hann. Guðríður kona hans kunni því lítt. Þá voru þau öll í stofunni. Guðríður hafði setið á stóli frammi fyrir bekknum er hann hafði legið Þorsteinn bóndi hennar. Þá tók Þorsteinn bóndi Guðríði af stólinum í fang sér og settist í bekkinn annan með hana gegnt líki Þorsteins og taldi um fyrir henni marga vega og huggaði hana og hét henni því að hann mundi fara með henni til Eiríksfjarðar með líki Þorsteins bónda hennar og förunauta hans.

"Og svo skal eg taka hingað hjón fleiri," segir hann, "þér til huggunar og skemmtanar."

Hún þakkaði honum.

Þorsteinn Eiríksson settist þá upp og mælti: "Hvar er Guðríður?"

Þrjá tíma mælti hann þetta en hún þagði.

Þá mælti hún við Þorstein bónda: "Hvort skal eg svör veita hans máli eða eigi?"

Hann bað hana eigi svara. Þá gekk Þorsteinn bóndi yfir gólfið og settist á stólinn en Guðríður sat í knjám honum.

Og þá mælti Þorsteinn bóndi: "Hvað viltu nafni?" segir hann.

Hann svarar er stund leið: "Mér er annt til þess að segja Guðríði forlög sín til þess að hún kunni þá betur andláti mínu því að eg er kominn til góðra hvíldarstaða. En það er þér að segja Guðríður að þú munt gift vera íslenskum manni og munu langar vera samfarir ykkar og mart manna mun frá ykkur koma, þroskasamt, bjart og ágætt, sætt og ilmað vel. Munuð þið fara af Grænlandi til Noregs og þaðan til Íslands og gera bú á Íslandi. Þar munuð þið lengi búa og muntu honum lengur lifa. Þú munt utan fara og ganga suður og koma út aftur til Íslands til bús þíns og þá mun þar kirkja reist vera og muntu þar vera og taka nunnuvígslu og þar muntu andast."

Og þá hnígur Þorsteinn aftur og var búið um lík hans og fært til skips.

Þorsteinn bóndi efndi vel við Guðríði allt það er hann hafði heitið. Hann seldi um vorið jörð sína og kvikfé og fór til skips með Guðríði með allt sitt, bjó skipið og fékk menn til og fór síðan til Eiríksfjarðar. Voru nú líkin jörðuð að kirkju.

Guðríður fór til Leifs í Brattahlíð en Þorsteinn svarti gerði bú í Eiríksfirði og bjó þar meðan hann lifði og þótti vera hinn vaskasti maður.

7. kafli - Vínlandsferð Þorfinns karlefnis.

Það sama sumar kom skip af Noregi til Grænlands. Sá maður hét Þorfinnur karlsefni er því skipi stýrði. Hann var son Þórðar hesthöfða Snorrasonar, Þórðarsonar frá Höfða.

Þorfinnur karlsefni var stórauðigur að fé og var um veturinn í Brattahlíð með Leifi Eiríkssyni. Brátt felldi hann hug til Guðríðar og bað hennar en hún veik til Leifs svörum fyrir sig. Síðan var hún honum föstnuð og gert brúðhlaup þeirra á þeim vetri.

Hin sama var umræða á Vínlandsför sem fyrr og fýstu menn Karlsefni mjög þeirrar ferðar, bæði Guðríður og aðrir menn. Nú var ráðin ferð hans og réð hann sér skipverja, sex tigi karla og konur fimm.

Þann máldaga gerðu þeir Karlsefni og hásetar hans að jöfnum höndum skyldu þeir hafa allt það er þeir fengju til gæða. Þeir höfðu með sér alls konar fénað því að þeir ætluðu að byggja landið ef þeir mættu það. Karlsefni bað Leif húsa á Vínlandi en hann kveðst ljá mundu húsin en gefa eigi.

Síðan héldu þeir í haf skipinu og komu til Leifsbúða með heilu og höldnu og báru þar upp húðföt sín. Þeim bar brátt í hendur mikil föng og góð því að reyður var þar upp rekin, bæði mikil og góð, fóru til síðan og skáru hvalinn. Skorti þá eigi mat. Fénaður gekk þar á land upp en það var brátt að graðfé varð úrigt og gerði mikið um sig. Þeir höfðu haft með sér griðung einn.

Karlsefni lét fella viðu og telgja til skips síns og lagði viðinn á bjarg eitt til þurrkanar. Þeir höfðu öll gæði af landkostum þeim er þar voru, bæði af vínberjum og alls konar veiðum og gæðum.

Eftir þann vetur hinn fyrsta kom sumar. Þá urðu þeir varir við Skrælingja og fór þar úr skógi fram mikill flokkur manna. Þar var nær nautfé þeirra en graðungur tók að belja og gjalla ákaflega hátt. En það hræddust Skrælingjar og lögðu undan með byrðar sínar en það var grávara og safali og alls konar skinnavara og snúa til bæjar Karlsefnis og vildu þar inn í húsin en Karlsefni lét verja dyrnar. Hvorigir skildu annars mál.

Þá tóku Skrælingjar ofan bagga sína og leystu og buðu þeim og vildu vopn helst fyrir en Karlsefni bannaði þeim að selja vopnin.

Og nú leitar hann ráðs með þeim hætti að hann bað konur bera út búnyt að þeim og þegar er þeir sáu búnyt þá vildu þeir kaupa það en ekki annað. Nú var sú kaupför Skrælingja að þeir báru sinn varning í brott í mögum sínum en Karlsefni og förunautar hans höfðu eftir bagga þeirra og skinnavöru. Fóru þeir við svo búið í burt.

Nú er frá því að segja að Karlsefni lætur gera skíðgarð rammlegan um bæ sinn og bjuggust þar um. Í þann tíma fæddi Guðríður sveinbarn, kona Karlsefnis, og hét sá sveinn Snorri.

Á öndverðum öðrum vetri þá komu Skrælingjar til móts við þá og voru miklu fleiri en fyrr og höfðu slíkan varnað sem fyrr.

Þá mælti Karlsefni við konur: "Nú skuluð þér bera út slíkan mat sem fyrr var rífastur en ekki annað."

Og er þeir sáu það þá köstuðu þeir böggunum sínum inn yfir skíðgarðinn. En Guðríður sat í dyrum inni með vöggu Snorra sonar síns. Þá bar skugga í dyrin og gekk þar inn kona í svörtum námkyrtli, heldur lág, og hafði dregil um höfuð, og ljósjörp á hár, fölleit og mjög eygð svo að eigi hafði jafnmikil augu séð í einum mannshausi.

Hún gekk þar er Guðríður sat og mælti: "Hvað heitir þú?" segir hún.

"Ég heiti Guðríður eða hvert er þitt heiti?"

"Ég heiti Guðríður," segir hún.

Þá rétti Guðríður húsfreyja hönd sína til hennar að hún sæti hjá henni en það bar allt saman að þá heyrði Guðríður brest mikinn og var þá konan horfin og í því var og veginn einn Skrælingi af einum húskarli Karlsefnis því að hann hafði viljað taka vopn þeirra og fóru nú í brott sem tíðast en klæði þeirra lágu þar eftir og varningur. Engi maður hafði konu þessa séð utan Guðríður ein.

"Nú munum vér þurfa til ráða að taka," segir Karlsefni, "því að eg hygg að þeir muni vitja vor hið þriðja sinni með ófriði og fjölmenni. Nú skulum vér taka það ráð að tíu menn fari fram á nes þetta og sýni sig þar en annað lið vort skal fara í skóg og höggva þar rjóður fyrir nautfé vort þá er liðið kemur framúr skóginum. Vér skulum og taka griðung vorn og láta hann fara fyrir oss."

En þar var svo háttað er fundur þeirra var ætlaður að vatn var öðru megin en skógur á annan veg. Nú voru þessi ráð höfð er Karlsefni lagði til.

Nú komu Skrælingjar í þann stað er Karlsefni hafði ætlað til bardaga. Nú var þar bardagi og féll fjöldi af liði Skrælingja. Einn maður var mikill og vænn í liði Skrælingja og þótti Karlsefni sem hann mundi vera höfðingi þeirra. Nú hafði einn þeirra Skrælingja tekið upp öxi eina og leit á um stund og reiddi að félaga sínum og hjó til hans. Sá féll þegar dauður. Þá tók sá hinn mikli maður við öxinni og leit á um stund og varp henni síðan á sjóinn sem lengst mátti hann. En síðan flýja þeir á skóginn svo hver sem fara mátti og lýkur þar nú þeirra viðskiptum.

Voru þeir Karlsefni þar þann vetur allan. En að vori þá lýsir Karlsefni að hann vill eigi þar vera lengur og vill fara til Grænlands. Nú búa þeir ferð sína og höfðu þaðan mörg gæði í vínviði og berjum og skinnavöru. Nú sigla þeir í haf og komu til Eiríksfjarðar skipi sínu heilu og voru þar um veturinn.

8. kafli - Ódæðisverk Freydísar á Vínlandi.

Nú tekst umræða að nýju um Vínlandsferð því að sú ferð þykir bæði góð til fjár og virðingar.

Það sama sumar kom skip af Noregi til Grænlands er Karlsefni kom af Vínlandi. Því skipi stýrðu bræður tveir, Helgi og Finnbogi, og voru þann vetur á Grænlandi. Þeir bræður voru íslenskir að kyni og úr Austfjörðum.

Þar er nú til að taka að Freydís Eiríksdóttir gerði ferð sína heiman úr Görðum og fór til fundar við þá bræður Helga og Finnboga og beiddi þá að þeir færu til Vínlands með farkost sinn og hafa helming gæða allra við hana, þeirra er þar fengjust. Nú játtu þeir því.

Þaðan fór hún á fund Leifs bróður síns og bað að hann gæfi henni hús þau er hann hafði gera látið á Vínlandi. En hann svarar hinu sama, kveðst ljá mundu hús en gefa eigi.

Sá var máldagi með þeim bræðrum og Freydísi að hvorir skyldu hafa þrjá tigi vígra manna á skipi og konur umfram. En Freydís brá af því þegar og hafði fimm mönnum fleira og leyndi þeim og urðu þeir bræður eigi fyrri við þá varir en þeir komu til Vínlands.

Nú létu þau í haf og höfðu til þess mælt áður að þau mundu samflota hafa ef svo vildi verða, og þess var lítill munur. En þó komu þeir bræður nokkuru fyrri og höfðu upp borið föng sín til húsa Leifs. En er Freydís kom að landi þá ryðja þeir skip sitt og bera upp til húss föng sín.

Þá mælti Freydís: "Hví báruð þér inn hér föng yður?"

"Því að vér hugðum," segja þeir, "að haldast muni öll ákveðin orð með oss."

"Mér léði Leifur húsanna," segir hún, "en eigi yður."

Þá mælti Helgi: "Þrjóta mun okkur bræður illsku við þig."

Báru nú út föng og gerðu sér skála og settu þann skála firr sjónum á vatnsströndu og bjuggu vel um. En Freydís lét fella viðu til skips síns.

Nú tók að vetra og töluðu þeir bræður að takast mundu upp leikar og væri höfð skemmtan. Svo var gert um stund þar til er menn bárust verra í milli. Og þá gerðist sundurþykki með þeim og tókust af leikar og öngar gerðust komur milli skálanna. Og fór svo fram lengi vetrar.

Það var einn morgun snemma að Freydís stóð upp úr rúmi sínu og klæddist og fór eigi í skóklæðin en veðri var svo farið að dögg var fallin mikil. Hún tók kápu bónda síns og fór í en síðan gekk hún til skála þeirra bræðra og til dyra. En maður einn hafði út gengið litlu áður og lokið hurð aftur á miðjan klofa. Hún lauk upp hurðinni og stóð í gáttum stund þá og þagði. En Finnbogi lá innstur í skálanum og vakti.

Hann mælti: "Hvað viltu hingað Freydís?"

Hún svarar: "Eg vil að þú standir upp og gangir út með mér og vil eg tala við þig."

Svo gerir hann. Þau ganga að tré er lá undir skálavegginum og settust þar niður.

"Hversu líkar þér?" segir hún.

Hann svarar: "Góður þykir mér landskostur en illur þykir mér þústur sá er vor í milli er því að eg kalla ekki hafa til orðið."

"Þá segir þú sem er," segir hún, "og svo þykir mér. En það er erindi mitt á þinn fund að eg vildi kaupa skipum við ykkur bræður því að þið hafið meira skip en eg og vildi eg í brott héðan."

"Það mun eg láta gangast," segir hann, "ef þér líkar þá vel."

Nú skilja þau við það. Gengur hún heim en Finnbogi til hvílu sinnar. Hún stígur upp í rúmið köldum fótum og vaknar hann Þorvarður við og spyr hví að hún væri svo köld og vot.

Hún svarar með miklum þjósti: "Eg var gengin," segir hún, "til þeirra bræðra að fala skip að þeim og vildi eg kaupa meira skip. En þeir urðu við það svo illa að þeir börðu mig og léku sárlega en þú, vesæll maður, munt hvorki vilja reka minnar skammar né þinnar og mun eg það nú finna að eg er í brottu af Grænlandi og mun eg gera skilnað við þig utan þú hefnir þessa."

Og nú stóðst hann eigi átölur hennar og bað menn upp standa sem skjótast og taka vopn sín. Og svo gera þeir og fara þegar til skála þeirra bræðra og gengu inn að þeim sofundum og tóku þá og færðu í bönd og leiddu svo út hvern sem bundinn var en Freydís lét drepa hvern sem út kom. Nú voru þar allir karlar drepnir en konur voru eftir og vildi engi þær drepa.

Þá mælti Freydís: "Fái mér öxi í hönd."

Svo var gert. Síðan vegur hún að konum þeim fimm er þar voru og gekk af þeim dauðum.

Nú fóru þau til skála síns eftir það hið illa verk og fannst það eitt á að Freydís þóttist allvel hafa um ráðið og mælti við félaga sína: "Ef oss verður auðið að koma til Grænlands," segir hún, "þá skal eg þann mann ráða af lífi er segir frá þessum atburðum. Nú skulum vér það segja að þau búi hér eftir þá er vér förum í brott."

Nú bjuggu þeir skipið snemma um vorið, það er þeir bræður höfðu átt, með þeim öllum gæðum er þau máttu til fá og skipið bar, sigla síðan í haf og urðu vel reiðfara og komu í Eiríksfjörð skipi sínu snemma sumars. Nú var þar Karlsefni fyrir og hafði albúið skip sitt til hafs og beið byrjar og er það mál manna að eigi mundi auðgara skip gengið hafa af Grænlandi en það er hann stýrði.

9. kafli - Þorfinnur karlsefni fer til Íslands.

Freydís fór nú til bús síns því að það hafði staðið meðan óskatt. Hún fékk mikinn feng fjár öllu föruneyti sínu því að hún vildi leyna láta ódáðum sínum. Situr hún nú í búi sínu.

Eigi urðu allir svo haldinorðir að þegðu yfir ódáðum þeirra eða illsku að eigi kæmi upp um síðir. Nú kom þetta upp um síðir fyrir Leif bróður hennar og þótti honum þessi saga allill. Þá tók Leifur þrjá menn af liði þeirra Freydísar og píndi þá til sagna um þenna atburð allan jafnsaman og var með einu móti sögn þeirra.

"Eigi nenni eg," segir Leifur, "að gera það að við Freydísi systur mína sem hún væri verð en spá mun eg þeim þess að þeirra afkvæmi mun lítt að þrifum verða."

Nú leið það svo fram að öngum þótti um þau vert þaðan í frá nema ills.

Nú er að segja frá því er Karlsefni býr skip sitt og sigldi í haf. Honum fórst vel og kom til Noregs með heilu og höldnu og sat þar um veturinn og seldi varning sinn og hafði þar gott yfirlæti og þau bæði hjón af hinum göfgustum mönnum í Noregi. En um vorið eftir bjó hann skip sitt til Íslands.

Og er hann var albúinn og skip hans lá til byrjar fyrir bryggjunum þá kom þar að honum Suðurmaður einn, ættaður af Brimum úr Saxlandi. Hann falar af Karlsefni húsasnotru hans.

"Eg vil eigi selja," sagði hann.

"Eg mun gefa þér við hálfa mörk gulls," segir Suðurmaður.

Karlsefni þótti vel við boðið og keyptu síðan. Fór Suðurmaður í burt með húsasnotruna en Karlsefni vissi eigi hvað tré var. En það var mösur kominn af Vínlandi.

Nú siglir Karlsefni í haf og kom skipi sínu fyrir norðan land í Skagafjörð og var þar upp sett skip hans um veturinn. En um vorið keypti hann Glaumbæjarland og gerði bú á og bjó þar meðan hann lifði og var hið mesta göfugmenni og er mart manna frá honum komið og Guðríði konu hans og góður ættbogi.

Og er Karlsefni var andaður tók Guðríður við búsvarðveislu og Snorri son hennar er fæddur var á Vínlandi.

Og er Snorri var kvongaður þá fór Guðríður utan og gekk suður og kom út aftur til bús Snorra sonar síns og hafði hann þá látið gera kirkju í Glaumbæ.

Síðan varð Guðríður nunna og einsetukona og var þar meðan hún lifði.

Snorri átti son þann er Þorgeir hét. Hann var faðir Yngveldar móður Brands biskups. Dóttir Snorra Karlsefnissonar hét Hallfríður. Hún var kona Runólfs föður Þorláks biskups. Björn hét sonur Karlsefnis og Guðríðar. Hann var faðir Þórunnar móður Bjarnar biskups.

Fjöldi manna er frá Karlsefni komið og er hann kynsæll maður orðinn. Og hefir Karlsefni gerst sagt allra manna atburði um farar þessar allar er nú er nokkuð orði á komið.